

ETNOLOG

Leta 2003 smo osemdesetletnico *Slovenskega etnografskega muzeja* obeležili tudi z izidom priložnostnega *Etnologa*. Znanstvena periodična publikacija *Etnolog* je namreč ena od stalnic *Slovenskega etnografskega muzeja*. Izhajati je začel leta 1926, do leta 2003 pa je izšlo že 64 letnikov. *Etnolog* je starosta med slovenskimi povsem etnološkimi periodičnimi publikacijami. Do leta 1972, ko je začel izhajati *Traditiones*, je bil *Etnolog/Slovenski etnograf* osrednja slovenska etnološka periodična publikacija. Od svojih začetkov do danes je šel skozi tri "življenjska obdobja". Prvo je obdobje od začetka izhajanja do leta 1944, ko je izhajal kot *Etnolog*, sledi obdobje od leta 1948 do 1990, ko je izhajal kot *Slovenski etnograf*, zadnje pa je obdobje od leta 1991, ko so mu ponovno "vrnili" njegovo prvotno ime. V njegovi tekoni let spreminjajoči se vsebini odsevajo duh časa, pogledi stroke in uredniška politika posameznih urednikov.

Etnolog (1926-1944, izšlo 17 letnikov)

Zasluge za prvi letnik *Etnologa*, ki je bil glasnik *Kraljevega oziroma Etnografskega muzeja* v Ljubljani, je imel predvsem Niko Županič, tedanji direktor muzeja, ki je bil pobudnik revije in ji je dal tudi ime ter bil njen dolgoletni urednik. Niko Županič je uredil prvih 13 letnikov. Ko je leta 1940 prevzel stolico za etnologijo na *Univerzi v Ljubljani*, je mesto ravnatelja muzeja in urednikovanje *Etnologa* prevzel Rajko Ložar, ki je do svojega odhoda v prisilno begunstvo leta 1945 uredil štiri letnike (letniki 14-17).

V svojem prvem obdobju izhajanja *Etnolog* ni bil le glasilo *Etnografskega muzeja*, temveč leta 1940 tudi *Etnografskega društva* in *Etnološkega seminarja* na *Univerzi v Ljubljani*.

V prvem obdobju izhajanja je dajal vsebini revije svoj pečat njen tedanji urednik Niko Županič, ki je k sodelovanju pritegnil številne tuje avtorje. Večina prispevkov je obravnavala južnoslovanska območja, nekateri si bili vezani na tujino. Poleg etnoloških je *Etnolog* objavljal tudi prispevke s področja fizične antropologije, etimologije, onomastike, zgodovinske in arheologije. Prispevki so bili v slovenskem jeziku, pa tudi v srbohrvaškem in zapisani v cirilici, nekateri v tujih jezikih. Z izjemo Vurnikovih prispevkov v prvih štirih letnikih *Etnolog* ni težil k sistematičnemu preučevanju slovenskega etničnega ozemlja. Položaj se je nekoliko spremenil z nastopom novega urednika Rajka Ložarja. Letniki, ki so izšli pod njegovim uredništvom, so bili delno zaradi zunanjih okoliščin (druga svetovna vojna), delno pa tudi zaradi urednikovih teoretičnih izhodišč bolj usmerjeni v slovensko etnologijo. Med prvim obdobjem izhajanja je *Etnolog* poleg razprav in člankov objavljal poročila o delu *Etnografskega muzeja* in knjižna poročila.

Slovenski etnograf (1948-1990, izšlo 34 letnikov)

Po drugi svetovni vojni se je 18. letnik *Etnologa*, čeprav je bil že pripravljen, zaradi zapletov tiskal šele spomladi leta 1948. Vendar pa je moral v zadnjem hipu zaradi duha časa spremeniti ime. Odslej je izhajal kot *Slovenski etnograf*. Prvi in drugi letnik sta izšla s podnaslovom *Časopis za etnografijo in folkloro*. Prvih 15 letnikov sta uredila novi direktor muzeja Boris Orel in kustos Milko Matičetov. Letnike 16 do 30 in 32. letnik je uredil tedanji direktor muzeja Boris Kuhar, letnik 31 in letnike 33 do 34 pa je uredil Ivan Sedej, prav tako tedanji direktor muzeja.

Novi duh časa in novi uredniki so vplivali tudi na vsebinski koncept *Slovenskega etnografa*. Revija je obsegala razprave, poročila, zapise, objave gradiva in zbirk, polemike, jubilejne zapise, nekrologe, bibliografije, knjižna poročila in ocene. Prispevki so pokrivali materialno, duhovno in socialno kulturo predvsem slovenskih območij, prinašali pa so tudi teoretične članke. Konceptualno novi so bili nekateri letniki, posvečeni določeni tematiki: noša (drugi letnik), obrt (tretji in četrti letnik), stavbarstvo (peti letnik), poljedelska orodja (osmi letnik), transport (deveti letnik), kmečko pohištvo (12. letnik), Orlov letnik (16.-17. letnik), 60 let SEM (32. letnik), življenje in kultura večinskega prebivalstva na Slovenskem v 19. stoletju (33.-34. letnik). V *Slovenskem etnografu* so bili objavljeni nekateri temeljni članki slovenske etnologije.

Etnolog n. v. (1991>)

Nova vrsta *Etnologa*, glasnika *Slovenskega etnografskega muzeja*, je začela izhajati leta 1991. Tako za vrnitev prvotnega imena kot za nov uredniški koncept ima zasluge Inja Smerdel, ki je uredila prve štiri letnike. Pri petem je kot sourednica sodelovala Bojana Rogelj Škafar, pri šestem letniku urednica. Od sedmega do devetega letnika sta bili urednici Bojana Rogelj Škafar in Nena Židov, letnike 10-13 je uredila Nena Židov, urednica 14. letnika pa je Daša Hribar. Revija (z izjemo drugega in devetega letnika, ki sta izšla v dveh številkah) izhaja enkrat letno. Znotraj precej stalnih rubrik *Etnolog* objavlja prispevke s področja etnologije, kulturne antropologije, muzeologije, konservatorstva, pa tudi z drugih področij humanistike in družboslovja. Prinaša razprave, gradiva, pregledne dela v muzejih, letna poročila o delu SEM, jubilejne zapise, nekrologe, bibliografije ter knjižna poročila. Nekateri letniki oziroma številke so bili v celoti tematski: prvi letnik – Goriška Brda, tretji letnik – zunajevropske kulture, četrti letnik – etnološko preučevanje Ljubljane. Oblikovanje povsem tematskih letnikov se je izkazalo za neustrezno, ker so morali

številni aktualni in objave vredni članki čakati na naslednje leto. Zato je bil uveden nekoliko spremenjen koncept: del *Etnologa* je tematski, del pa vsebinsko raznolik. Tako so od petega letnika tematski le osrednji deli revije: peti letnik – Kuretov razdelek, šesti letnik – etnologija in muzeji, sedmi letnik – tržaški Slovenci, Trst in njegovo zaledje, osmi letnik – Sedejev in Baragov razdelek, deveti letnik, št. ena – etnološki in antropološki vidiki preučevanja smrti, 10. letnik – posvečen Mariji Makarovič in ljudski medicini, 11. letnik – ženske, 12. letnik – Jurij Vodovnik, 13. letnik – 80 let SEM in 14. letnik – čustva.

Etnolog je znanstvena periodična publikacija. Posebno po letu 1991 je kakovost njegovih prispevkov visoka. Leta 2002 ga je *Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport* uvrstilo med osrednje slovenske etnološke periodične publikacije. Za njegovo vsebino skrbijo urednice/uredniki in uredniški odbor. Pri slednjem se skušamo držati pravila, da je v štiričlanskem uredniškem odboru po en predstavnik/predstavnica osrednjih slovenskih etnoloških/antropoloških ustanov in en/ena iz drugih ustanov. Izid *Etnologa* finančno podpirata *Ministrstvo za kulturo* in od leta 1993 tudi *Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport*.

Vsebina *Etnologa* sega od znanstvenih razprav v najširšem pomenu besede do aktualnih strokovnih prispevkov in poročil o delu *Slovenskega etnografskega muzeja*. Objavlja kakovostne razprave domačih in tujih raziskovalcev različnih znanstvenih disciplin. Tematski poudarek je v glavnem na znanstvenem in strokovnem vedenju o Slovencih in Slovenkah z vidika etnologije in sorodnih ved. Obsežen znanstveni del vedno spremlja del, povezan z muzejskim in drugim strokovnim delom. Tako *Etnolog* redno spremlja dogajanje v etnološkem muzealstvu in muzeologiji na Slovenskem ter poroča o delu Slovenskega etnografskega muzeja.

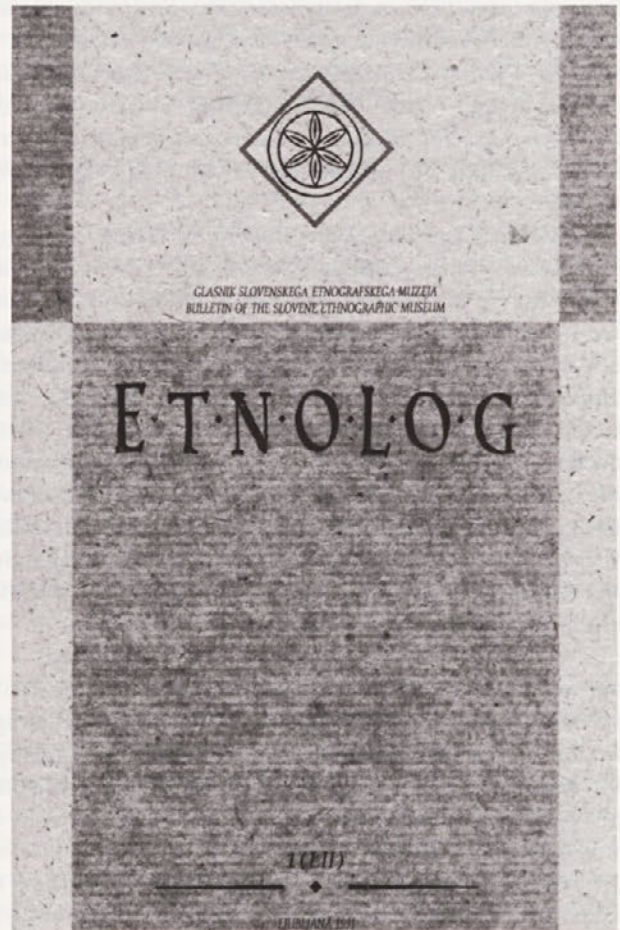
Znanstvene članke objavljamo predvsem v razdelkih *Razprave* oziroma v vsakokratnih tematskih sklopih, *Gradivu* in *Janusovem razdelku*. Poleg domačih avtorjev k sodelovanju (glede na osrednjo tematiko) vabimo tudi tuje avtorje. Vsi znanstveni članki so recenzirani. Posebno pozornost posvečamo Janusovemu razdelku. Vsako leto izmed vseh znanstvenih prispevkov izberemo vsaj enega, ki se nam zdi najbolj tehten. Tuje avtorje v celoti prevedemo in objavimo dvojezično, ali pa besedilo slovenskega avtorja, da je razumljivo širšemu krogu bralcev, prevedemo v angleščino.

Vsebine *Etnomuzejskih strani* so praviloma bolj strokovne; tu objavljamo predvsem prispevke, povezane z delovanjem muzejev. Znotraj omenjenega sklopa pa letno poročamo tudi o delovanju *Slovenskega etnografskega muzeja* (letno poročilo, nove pridobitve, pomembni dogodki ...). V zadnjem razdelku *Kritična in informativna bibliografija* objavljamo letne bibliografije sodelavcev SEM, priložnostno bibliografije drugih posameznikov in pa vsakoletne knjižne novosti. Že vrsto let si prizadevamo, da so v približno dveh tretjinah *Etnologa* objavljeni znanstveni prispevki, k čemur nas med drugim obvezuje tudi eden od obeh sofinancerjev – *Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport*, ostalo pa strokovni članki, poročila, bibliografije, knjižne novosti ipd. Objavljamo tako prispevke priz-

nanih domačih in tujih avtorjev kot tudi kakovostne prispevke novih diplomantov (redkeje študentov).

Ves čas se trudimo, da bi bil čim večji del *Etnologa* vsaj delno dostopen tudi tujim bralcem. Poleg izvlečkov, povzetkov in besede o avtorju/avtorici, ki so pri vseh znanstvenih in nekaterih strokovnih člankih tudi v angleškem jeziku, članke nekaterih tujih avtorjev v celoti objavljamo v tujem (nemškem, francoskem, angleškem) jeziku in v slovenščini. Žal nas pri prevodih vse bolj omejujejo finančna sredstva.

Ciljna publika so predvsem domači in tuji etnologi, antropologi, folkloristi, muzealci in vsi drugi, ki preučujejo načine življenja in vsakdanjo kulturo. *Slovenski etnografski muzej Etnologa* že od začetkov njegovega izhajanja pošilja v izmenjavo številnim sorodnim domačim ter tujim znanstvenim in muzejskim ustanovam, v zameno pa dobiva njihove periodične in monografske publikacije. Tako v zadnjih letih muzejska knjižnica letno pridobi okoli 350 enot, od tega več kot 200 iz tujine. Po odzivih, na katere sem naletela sama, pa tudi po pripovedovanju številnih kolegov, je *Etnolog* tudi v tujini cenjena publikacija, ki je nekaterim tako vsebinsko kot oblikovno celo za vzgled.

Naslovnica *Etnologa* 1 (LII), 1991.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 28. 6. 2004